

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XV. Explicatur excommunicatione 14. aduersus eos, qui causas à iudicibus
Ecclesiasticis auocant, vel earum cursum executionemque litterarum
Apostolicarum impediunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

rem præsumptiue procedere, id est animo iniusto impediendi dictum accessum, seu recursum, litterarum impetrationem, illarumve usum. Vt notat aliis relatis Sayrus lib. 3. cap. 17. in fine. Duard. lib. 2. can. 13. quest. 9. num. 17. Alterius lib. 5. disp. 14. cap. 3. ad finem. Bonac. disp. 1. q. 14. p. 3. num. 2. Non est autem censendus Episcopus impedire litterarum Apostolicarum usum, ex eo quod velit cognoscere, an veræ sint, vel subreptiæ, maxime cum aliqua subest surreptionis suspicio, qua stante optimè denegare executionem potest quouisque Pontifex informetur, & de veritate constet; quia tunc non malitiosè; & iniuste sed potius licite, & iuste impedit litterarum usum. Sicuti docet Reginald. lib. 9.

PUNCTVM XV.

Explicatur excommunicatio decima quarta, aduersus eos qui causas à Iudicibus Ecclesiasticis auocant, vel earum cursum, executionemque litterarum Apostolicarum impediunt.

- 1 Refertur Textus.
- 2 Alijs in iuribus similis excommunicatio lata est.
- 3 Quæ persona hac excommunicatione comprehendatur.
- 4 Quæ sint actiones, ob quas hæc excommunicatio iniungitur.
- 5 Hæ actiones præstandæ sunt auctoritate publica, vt huic excommunicationi locus sit.
- 6 Item debent fieri à potestate laica, tamen si contrarium satis sit probabile.
- 7 Non est opus, vt hæ actiones præstentur prætextu exemptionum, vel aliarum gratiarum sedis Apostolicæ, tamen si contrarium graues Doctores sentiant.
- 8 Debet esse auocatio causarum pendens coram Iudice Apostolico, etsi contrarium sit probabile.
- 9 Expenduntur causæ, quæ ab hac excommunicatione excusare possunt.
- 10 Quid specialiter dicendum est in casu violentiæ?

Decimoquarto excommunicat Pontifex, & anathematizat omnes, & singulos qui per se, vel alios auctoritate propria, ac de facto quauuncumque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apostolicarum prætextu beneficiæ & decimarum, ac alias causas spirituales, & spiritualibus annexas ab Auditoribus, & Commissariis nostris, aliisque Iudicibus Ecclesiasticis auocant, illorumque cursum, & audientiam ac personas, Capitula, Conuentus, Collegia causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac de illarum cognitione tanquam Iudices interponunt. Quæ partes actrices, quæ illas committi fecerunt citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel consentiendum eos contra quos tales prohibitiones emanarunt à censuris, & pœnis in illis contentis absolui per statutum, vel alias compellunt, vel executionem litterarum Apostolicarum, seu executorialium, processuum, & decretorum prædictorum quomodolibet impediunt, vel suum ad id fauorem, consilium, aut assensum præstant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætextuum, seu etiam donec ipsi ad nos informandos (vt dicunt) supplicauerint, aut supplicari fecerint, nisi supplicationes huiusmodi coram nobis, & Sede Apostolica legitime prosequantur, etiam si talia committentes fuerint Præsidentes Cancellarium, Consiliorum, Parlamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Consilii ordinarij, vel extraordinarij quorumcumque Principum secularium, etiam Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque præfulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendarij, seu Vicarij fuerint.

Similis excommunicatio lata est in cap. quoniam de immunit. Eccl. lib. 6. aduersus eos qui in causis ad forum Ecclesiasticum spectantibus impediunt directè, vel indirectè per se, vel per alios, ne litteræ Apostolicæ impetrentur, neque litigentur coram Iudice Ecclesiastico ordinario, vel delegato, comprehenditurque dantes consilium, auxilium, vel fauorem: à qua excommunicatione absolui nequeunt quouisque Iudici Ecclesiastico, & parti læsæ satisfactionem præstiterint. In cap. quicumque de sententia excommunicat. eodem lib. 6. fertur excommunicatio aduersus offendentes, vel offendendi licentiam concedentes eos qui sententiam excommunicationis, vel suspensionis tulerunt, seu quorum occasione hæc censura latae sunt, siue offendant in personis, siue in bonis. In cap. vero unico de his que vi, metusue causa sunt, lib. 6. fertur excommunicatio aduersus abolitionem excommunicationis, suspensionis, & interdicti à iudicibus extorquentes. Hæ omnes excommunicationes in defensionem auctoritatis Ecclesiasticæ, & maxime Sedis Apostolicæ late sunt, ideoque delinquens sacrilegium committit. Vt ex

communi sententia docet Sayrus lib. 3. thesauri, c. 18. n. 1. Bonac. disp. 1. de cens. q. 15. p. 1. n. 1. & 25.

Personæ aduersus quas hæc excommunicatio Bullæ fertur sunt omnes, & singuli qui propria auctoritate, & de facto actiones ibidem prohibitas exercuerint, vel ad eas exercendas auxilium, consilium vel fauorem præstiterint, etiam si talia committentes fuerint Præsidentes Cancellarium, Consiliorum, Parlamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Consilii ordinarij, vel Extraordinarij quorumcumque Principum secularium, etiam Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque præfulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendarij, seu Vicarij fuerint. Notanda sunt verba propria auctoritate, & de facto. Nam si ex concessione iuris, vel summi Pontificis concessione hæc præstentur excommunicatio cessat.

Actiones verò ob quas hæc excommunicatio iniungitur varix sunt. Prima est auocare propria auctoritate, & de facto quauuncumque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apostolicarum prætextu causas spirituales, & spiritualibus annexas ab Auditoribus, & Commissariis Sedis Apostolicæ, aliisque Iudicibus Ecclesiasticis. Censetur quis causas ab aliis iudicibus auocare, si apud ipsos pendentes ad se trahi faciat, tum citando partes vt coram se compareant, causamque prosequantur, tum inhibendo iudices, coram quibus causæ agitantur, ne vterius procedant; tum inhibendo partes, ne ibidem amplius litigent, vt colligitur ex cap. vt nostrum, de appellat. lib. 2. Secunda, impedire eandem causarum cursum, & audientiam, ac personas, Capitula, Conuentus, Collegia causas ipsas prosequi volentes. At Alterio lib. 5. disp. 14. cap. 2. post initium, & Bonac. disp. 1. quest. 14. p. 1. numero 14. placet & satis probabiliter non incurri hanc censuram, ex eo tantum quod auctoritate impediatur causarum spiritualium cursum, & audientiam ac ipsas personas, Capitula, & collegia causas prosequi volentes, nisi simul te interponas tanquam Iudicem in prædictarum causarum cognitione, quia Pontifex vtitur illa particula ac, quæ coniunctiua est, & simulatem cum præcedenti requirit. Sed contrarium mihi videtur dicendum ex solo impedimento auctoritatis posito cursui, & audientie prædictarum causarum, quin te in illarum cognitione tanquam Iudicem interponas hanc censuram incurtere, quia esto illa particula ac coniungat subsequentia cum præcedentibus, non inde inferitur vtquam actionem appendendam esse ad hanc excommunicationem incurendam, sed ob quamlibet illarum incurri; quia illa particula ac, et coniungat actionem subsequentem cum præcedenti, non illam coniungit vt necessariò præcedenti antecedant, sed qui eadem excommunicatione ac præcedens afficitur, ita vt sensus sit qui impedit cursum, & audientiam causarum excommunicatione innodatur, at etiam qui de illarum cognitione tanquam iudicem se interponit. Sicuti eadem particula ac vsus fuerat Pontifex loquens de impediendo causarum cursum, & audientiam, & de impediendo personas, cum tamen quodlibet ex his impedimentis sufficit ad censuram incurendam. Tertia actio in hoc canone prohibita est in cognitione causarum spiritualium se tanquam iudicem interponere. Et licet hæc actio in sub sequentibus Canonibus Bullæ videatur prohibita, lauis tamen prohibetur quam in presenti nam ibi quælibet causarum spiritualium cognitio prohibetur laicis, in presenti autem solum prohibetur cognitio causarum, quæ à Iudicibus Apostolicis auocantur, & quorum cursum iudicibus Apostolicis impeditur est. Quarta actio compellere partes actrices, quæ committi fecerunt huiusmodi causas ad reuocandum, vel reuocari faciendum orationes vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas. Quinta compellere per statutum, vel alias easdem partes ad faciendum, vel consentiendum eos contra quos tales prohibitiones emanarunt à censuris, & pœnis in illis contentis absolui. Notandum est verbum compellere quod vim, seu violentiam significat, & inuoluntarium saltem mixtum inducit. Cap. quæstus de foro competens. Sexta impedire quomodolibet executionem litterarum Apostolicarum, executorialium, processuum, & decretorum prædictorum. Septima quæ his actionibus accessoria est præstare consilium, auxilium, vel fauorem ad aliquam ex prædictis actionibus patranda. Ob hæc igitur actiones, & quamlibet illarum, siue per se, siue per alium fiat excommunicatio iniungitur. A qua nullo modo excusat (inquit Pontifex) prætextu violentiæ prohibendæ, nec aliarum prætextuum, exemptionum, & gratiarum, litterarum Apostolicarum, seu futurarum supplicationum ad Sedem Apostolicam, nisi supplicationes huiusmodi legitime prosequantur.

Vt autem hæc pleniùs innotescat, plures difficultates enodandæ sunt. Prima est: An auocare causas, impedire eorum cursum, prohibere litterarum Apostolicarum executionem, compellere partes actrices ad faciendum, vel consentiendum absolui eos contra quos tales prohibitiones emanarunt, auctoritate publica præstandum sit, vt huic censurae locus

Iocus detur: Ratio difficultatis est; quia Pontifex absolute has actiones prohibet, nec exprimit, auctoritate publica, an privata præstiti debeant. Ergo quomodocumque prætextor censetur sunt sub hac excommunicatione comprehendendi. Nihilominus communis sententia quæ verissima est, censet has actiones solum prohibitas esse sub excommunicatione, cum ex munere, & officio publico sunt. Sic tanquam certum docuit Sayrus lib. 3. thesauri, cap. 18. num. 5. ad finem. Suar. disp. 1. sect. 2. num. 75. Reginald. lib. 9. cap. 22. num. 335. Duard. in præsent. lib. 2. can. 14. quest. 3. n. 1. Bonac. alios referens t. 3. de censur. in partic. disp. 1. quest. 15. pun. 1. num. 4. § 19. Nam licet Pontifex expressis verbis non declaraverit has actiones auctoritate publicâ præstandas esse, id satis insinuat tenore actionum prohibitarum; prohibet enim auocationem causarum prætextu exemptionum, gratiarum, & litterarum Apostolicarum: auocatio autem causarum, & maxime prætextu privilegiorum non à priuatis personis, sed à publicis fit, cum hæc privilegia, & exemptiones non priuatis personis, sed publicis concedantur. Quibus verò prohibet eorundem causarum cursum, & audientiam impedire, ut constat ex illa dictione conuncta illorumque cursum, & ex ipso verborum contextu. Item prohibet se de illarum cognitione tanquam Iudices interponere, quod non priuatis, sed publicis personis competit. Et licet compellere partes ad faciendum, vel consentiendum absolui eos contra quos inhibitiones, seu citationes factæ sunt, præstiti à persona priuata possint; aramen hac excommunicatione sola compulsio auctoritate publicâ facta puniunt. Vti aduersus Hugolinum, & Fillucium tradit Bonac. dicto pun. 1. num. 19. quia puniunt compulsio facta ab his personis, quæ statum condere possunt, ut constat ex illis verbis. Per statum, aut alius compellunt; statum autem factio soli persone publicæ competit. Neque obest aduerbium alius, id enim indicat aliter quam per statum compellere personam publicam posse, scilicet vi illata, priuatione bonorum, eiectione è ciuitatibus, & regno.

Secunda difficultas: An prædictæ actiones, auocatiohis, impediens, compulsionis præstandæ sint à potestate laica, an satis sint prætextu à potestate Ecclesiastica, scilicet Episcopo, vel Archiepiscopo comparatione Iudicis Apostolici. Prima sententia & satis probabilis docet qualibet auctoritate fiant sub hac excommunicatione comprehendendi. Sic tradit Filiucius tract. 16. cap. 10. q. 2. n. 253. Reginald. lib. 9. cap. 22. num. 335. Et probable reputat Sayrus lib. 3. cap. 18. num. 5. Ducuntur, quia hæc censura lata est in defensionem auctoritatis Sedis Apostolicæ; liquidem sola auocationes factæ Auditoribus Commissariis Sedis Apostolicæ, aliisque Iudicibus Ecclesiasticis subintelligitur eiusdem Sedis hæc censura puniuntur. At has auocatores, impediens, & compulsionem præstare possunt absque villo titulo non solum laici, sed etiam Ecclesiastici, tum auctoritate laica, tum Ecclesiastica. Ergo sub hac excommunicatione comprehenduntur, cum auctoritas Sedis Apostolicæ vtroque modo labefactetur.

Sed rectius contrarium docuit Nauarr. cap. 27. num. 70. Sebaldus de Medicis in sum. tit. 9. quest. 78. num. 18. Sayrus dicto cap. 8. num. 1. Suar. disp. 2. sect. 2. num. 6. Alterius lib. 5. disp. 1. § cap. 1. Duard. lib. 2. can. 14. quest. 1. num. 1. conclus. 1. Bonac. disp. 1. de censur. 1. § pun. 1. num. 6. I) omnes existimant necessariò auctoritate laica præstandas esse dictas actiones sue prætextu à laico, siue ab Ecclesiastico. Mouetur; quia auocatione, impediens, & compulsionem facta ab Ecclesiastico Iudice ex potestate Ecclesiastica, est aliquoties offenditur Sedes Apostolica auocando, vel impediendo eius iurisdictionem contra iuris ordinem. At litteras Ecclesiastica non offendit, Pontifex autem videtur hunc casum, sicut & sequens in defensionem immunitatis Ecclesiasticæ statuere, ergo non comprehendit auocationem, impediens, & compulsionem à Iudice Ecclesiastico quatenus talis est, factas. E contra verò si Iudex Ecclesiasticus ex potestate laica, qua fungitur causas iudicum Apostolicorum auocet, eorumque cursum impediatur absque dubio hac excommunicatione ligabitur, quia tunc non Ecclesiasticus, sed laici personam gerit, & quatenus laicus operatur, idcirco libetatem Ecclesiasticam offendit. Quod satis colligitur ex iplo Textu ubi inter personas quæ hæc censura affici possunt enumerantur Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commandarij &c. vtpote qui gaudere possunt potestate laica, & hæc potestate videntes offendere libertatem Ecclesiasticam.

Tertia difficultas: An prædictæ actiones non solum præstandæ sint à potestate laica, sed etiam prætextu exemptionum, gratiarum, aliorumque privilegiorum Sedis Apostolicæ? Afirmat Suar. disp. 2. sect. 2. num. 75. in cuius sententiam inclinat Bonac. disp. 1. de censur. q. 15. pun. 1. num. 6. Ducuntur, quia sub eadem continuatâ oratione proponitur afficiendos esse excommunicatione auocantes causas spirituales auctoritate propria, ac de facto quarumcumque exem-

prium, & litterarum Apostolicarum prætextu. Ergo hæc censurâ ligandas necessariò duci debet prætextu privilegiorum Sedis Apostolicæ. Neque huic intentioni obest, quod auctoritate propria, & de facto ducatur. Nam cum hæc exemptiones nullius momenti sint; vtpote falso constitutæ, vel præfenti Bullâ reuocatae illarum prætextu ductus auctoritate propria ducitur. Nihilominus verius reputo opus non esse ad contrahendam hæc censuram, ut actiones prædictæ prætextu exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apostolicarum fiant. Sicut docuit Reginald. lib. 9. praxi. cap. 22. num. 336. Alterius lib. 5. disp. 1. §. 1. vers. quarumcumque exemptionum. Duard. lib. 2. can. 14. q. 3. num. 2. Motetur; quia Textus à prædicta excommunicatione eximit illum tantum qui prædictas actiones operatur animo expresse supplicandi Sedem Apostolicam, & supplicationem coram ipsa proficquendo. Ergo quo unque alio titulo, & sine prædictæ actiones fiant, ab hac censura non excusant; quia excepto firmat regulam in contrarium. Item hæc censurâ innodatur qui prætextu violentiæ prohibendæ prædictas actiones præstat. Vti notatur in dicto Can. Ergo necessarium non est fieri prætextu exemptionum, gratiarum, seu privilegiorum Sedis Apostolicæ.

Quarta difficultas: An causæ auocandæ pendere debeant coram Iudice Apostolico, vel satis sit quod à quolibet Iudice Ecclesiastico auctoritate laica auocentur, & impediuntur? Filiucius tract. 16. cap. 10. q. 2. n. 250. Anton. de Souza in præsent. c. 15. n. 1. Duardus canon. 14. q. 7. num. 1. affirmant satis esse à quolibet Iudice Ecclesiastico causas auocari, & impedi. Mouentur, quia Pontifex generaliter censurâ puniunt eos qui ab Auditoribus, & commissariis Sedis Apostolicæ, aliisque Iudicibus Ecclesiasticis causant. Si igitur vellet solam auocationem à Iudicibus Apostolicis punire non videretur illis verbis generalibus, aliisque Iudicibus Ecclesiasticis sed diceretur, aliisque Iudicibus Apostolicis.

Cæterum verius est præfentem Canone solam auocationem, & impediens causarum pendentium coram Iudice Apostolico comprehendendi. Vti fuit sententia Hugolini in præsent. §. a. num. 1. vers. Tertio in excommunicationem. Alterius lib. 5. disp. 1. §. capite 1. vers. sed postulatib. Motetur, quia est illa particula alius aliquando non sit repetitua similium, ut constat ex illo Math. 28. & Marc. 16. vbi de Christo Salvatore nostro inquit; Et cum eo crucifixi sunt alij duo latrones. Et ex Nouatiano, q. 9. 1. ibi; alios pseudoprophetas. Et tradit Glossa in leg. non solum, §. quæretur, ff. de procuratorib. & cap. sedes, verbo maiores de Rescriptis, vbi Immola num. 1. Felin. num. 6. id tamen contingit, quando ratio subiectæ materiæ id suadet, ut bene Immola, & Felin. supra. Attamen in præfenti subiecta materia hæc dissimilitudinem non suadet, sed potius Textui maxime congruit, ut ea qualitas, quæ in Auditoribus, & Commissariis exprimitur scilicet quod sint Auditores, & Commissarij Sedis Apostolicæ subintelligatur in Iudicibus Ecclesiasticis. Tum quia regulariter dictio alius reperit præcedentem qualitatem, cuius est persona expressa, ut constat ex leg. si fugiuit, ibi, alia pena. Cod. de seruis fugiuis. iuncta Glossa, leg. quidam relegatus, ff. de Rebus dubis. Et tradit Menoch. lib. 1. de arbit. q. 80. num. 122. Gutier. de iuram. p. cap. 1. num. 13. Augusti. Barbosa, de dictionib. dict. 17. Alius num. 1. Sanchez lib. 3. c. matr. disp. 20. num. 2. Tuschus t. 2. conclus. 245. & alij apud ipsos. Tum quia huiusmodi Canon, est expeditus sit in fauorem libertatis Ecclesiasticæ, non tamen protegit omnes Iudices Ecclesiasticos, sed solum Apostolicos, imò nec ipsos Iudices Apostolicos ab omnibus actionibus, quibus eorum immunitas lædi potest, sed ab aliquibus eorum immunitas lædi potest, sed ab aliquibus tantum. Alias si huiusmodi Canon quorumcumque Iudicum causarum auocationem, & impediens puniret superfluous esset, vtpote indistinctus à subsequens, in quibus generaliter de qualibet iniusta auocatione, & impediens Ecclesiasticæ iurisdictionis per potestatem laicam sermo est. Neque obest quod Pontifex expressius suam intentionem declarare poterat, dicens; A Iudicibus Apostolicis. Satis enim eam expresse illa dictione alius, vtpote qualitatem antecedentis in subsequenti adesse denotat, nisi subiecta materia contrarium suadeat, vti probatum est.

Prædicta procedunt, cum Iudex Apostolicus causas spirituales, vel spiritualibus annexas iudicet, quæ autem hæc sint tract. 1. de relig. latè definitum est.

superest ergo solum in præfenti examinare; An aliquot dentur excusationes, ob quas Iudex secularis absque culpa, & excommunicationis pena auocare possit causas à Iudicibus Ecclesiasticis, eorumque cursum, & audientiam impedire. De qua materia in eodem tract. actum est ubi cum decidimus, punct. 6. num. 13. & punct. 7. in fine ob negligentiam Iudicis Ecclesiastici non posse Iudicem secularem se intrittere; rameti causa essent mixti fori, quia nequit Iudex secularis cognoscere de negligentia à Iudice Ecclesiastico commissa, quod necessarium est, ut causam à Iudice Ecclesiastico suscepiam posset auocare. Item in eodem tract. punct. 2. re solui-

mus titulo consuetudinis non posse secularem Iudicem causas Ecclesiasticas apud Iudicem Ecclesiasticum pendentes auocare, earumque cursum impedire. Tum quia nequit ab inhabili, & incapaci consuetudo introduci. Tum quia haec consuetudo in hac Bulla expressè reuocatur, & reprobat. Ob titulum autem violentiae prohibendae eodem pun. 1. in fine, affirmauimus hanc iurisdictionem laico competere non posse, quod manifestum est, cum de violentia non constat, & per Iudices Ecclesiasticos praeveneri potest, uti plerumque contingit. Quippe Iudices saeculares ob solam violentiam à parte propositam causas Iudicium Ecclesiasticorum auocant, & informationem summariam, processumque recognoscunt. Non igitur supponunt notoriam violentiam, sed ob dubiam, & incertam tantum praedictos actus exercent; in eadem ergo in hanc excommunicationem, nisi privilegium habeant.

10 Quod si in aliquo casu violentia manifesta esset, & notoria, neque alia via quam saecularis Iudicis ope impediri possit, adhuc plures, quos refert & sequitur Bonac. *disp. 1. q. 15. punct. 4. §. 4.* existimant non esse datum Iudici saeculari causas Ecclesiasticas ad se auocare, & earum cursum impedire. Tum quia necessitas non concedit iurisdictionem alias inhabili, & incapaci. Tum quia innocentem nemini licet defendere cum graui praedicti Reipublicae, bonique communis, & postea hac defensione Ecclesiastica immunitas laeditur, & iurisdictioni Ecclesiasticae diminitur. Non igitur cum hoc graui damno ea defensione licita esse potest. Nihilominus in hoc casu licitum esse saeculari Iudici cursum cause apud Iudicem Ecclesiasticum impedire, quousque Pontifex informetur, tradunt late Couarr. *pract. cap. 34. §. 35. Zuallos tract. de cognit. per viam violentiae*, quia ea violentia postea Iudex saecularis non impedit cursum cause apud Iudicem Ecclesiasticum agitare ob iurisdictionem quam habeat in Ecclesiasticum Iudicem, sed ob iurisdictionem sibi à natura concessam defendendi innocentem, quae potestas tum priuatis personis, tum maxime publicis concessa est. Neque ob hanc defensionem Ecclesiastica iurisdictioni, & immunitas laeditur; quia non impediuntur Ecclesiastici Iudices à iudicio ferendo iuxta iuris ordinem in illa causa, sed solum impediuntur iniuriam inferre. At nulli iudici, & maxime Ecclesiastico data est potestas iniuriandi, cum sit potestas à Deo non in destructionem, sed in aedificationem concessa. Ergo impediens notoriam violentiam libertatem, iurisdictionemque Ecclesiasticam non laedit. Item Pontifex immunem reddit ab hac excommunicatione qui causas spirituales auocat, earumque cursum impedit supplicatione interposita ad Sedem Apostolicam, si postmodum causam legitime prosequatur. Sed in hac auocatione, & impediitione causatum saecularis Iudex non iurisdictionem in Ecclesiasticas personas exercet, sed iurisdictionem à natura concessam defendendi innocentem. Ergo stare optime potest auocatio causarum Ecclesiasticarum, & earum cursum impediitio, quin iurisdictioni in Ecclesiasticas personas exerceatur. Adde, Pontifex cum causas receperit, ob quas Iudex saecularis auocare causas Ecclesiasticas iniuste solet, vitur verbo *praxextu*, quod fictionem, non veritatem significat. Inquit enim: *Excommunicamus eos qui praxextu exemptionum, gratiarum, & aliorum privilegiorum, &c. quasi diceret, qui titulo exemptionis, gratiae, & privilegij simulati, nam, si verum est, cessat praxextus.* At eodem verbo *praxextus* vitur, cum de violentia prohibenda sermonem facit. Ergo non de vera violentia, sed ficta, & simulata intelligi debet. Ergo stante violentia vera, & manifesta, quae alia via nequit impediri sub hac censura non continetur.

PUNCTVM XVI.

Expenditur decimaquinta excommunicatio contra trahentes, vel procurantes trahi personas Ecclesiasticas ad saeculare tribunal; & contra contentes statuta libertati Ecclesiasticae praedictantia, eiusque vtentes.

- 1 Refertur Textus.
- 2 Aliis in iuribus similis excommunicatio continetur.
- 3 Excommunicantur Iudices, qui ex officio, seu alicuius instantia personas Ecclesiasticas ad suum tribunal trahunt.
- 4 Item excommunicantur facientes, & publicantes statuta &c. libertati Ecclesiasticae praedictantia.
- 5 Quae persona hac excommunicatione comprehendantur.
- 6 Quas actiones praestare debeant, ut in hac excommunicatione incurant.
- 7 Item excommunicantur vtentes praedictis statutis.
- 8 Huiusmodi vsus debet esse à persona publica.
- 9 Quae sint statuta libertati Ecclesiasticae opposita.

Decimoquinto excommunicat Pontifex eos, qui ex praesentio eorum officio, vel ad instantiam patris, aut aliorum quorumcumque personas Ecclesiasticas, Capitula, Conuentus, Collegia Ecclesiarum quarumcumque coram se ad suum tribunal, audientiam, cancellariam, consilium, vel parlamentum praeter iuris Canonici dispositionem trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant trahi, &c. vel indirectè quouis quæsito colore. Necnon qui iurata, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, seu quaevis alia decreta in genere, vel in specie ex quavis causa, & quouis quæsito colore, ac etiam praetextu cuiusvis consuetudinis, aut privilegij, vel alius quomodolibet fecerint, ordinauerint, vel publicauerint, vel factis, & ordinatis vsi fuerint. vnde libertas Ecclesiastica tollitur, seu in aliquo laeditur, vel deprimitur, aut alius quouis modo restringitur, seu nostris, & dicte Sedis, ac quatumcumque Ecclesiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expressè prauiulicatur.

Hae excommunicatio, quae cum praecedenti, & subsequentibus conuenit duas partes continet. Prima afficit trahentes, vel procurantes trahi ad saeculare tribunal Ecclesiasticas personas praeter iuris ordinem. Secunda fertur aduersus contentes statuta, ordinationes, & quaelibet alia decreta, quibus Ecclesiastica libertas laeditur, seu diminitur, & contra eis vtentes, & eorum titulo praedictis iuribus Sedis Apostolicae, & quarumcumque aliarum Ecclesiarum. De hac secunda parte extat latior excommunicatio in iure, tamen non referuata in *cap. nouit. de sententia excommunicata*, ibi enim vltra personas assignatas in Bulla, comprehenduntur qui leges, & statuta facta ante decretum illud libertatem Ecclesiasticam laedentia scripserint, & scripta non amoverint, & de libris suis publicis eradi non fecerint, & quae seruari conati fuerint. Deinde qui praetextu consuetudinis derogantis libertatem Ecclesiasticam ea statuta fecerint obseruari. Cum tamen in Bulla solum excommunicentur qui statuta libertati Ecclesiasticae contraria faciunt, vel obseruant, seu eis vtuntur. Illud verò est indubitarum excommunicationem Bullae, & quae fertur in *cap. nouit* imposita esse in defensionem libertatis Ecclesiasticae, ac proinde ob peccatum sacrilegij.

In priore parte canonis ij tantum excommunicantur qui ex officio, seu ob alicuius instantiam personas Ecclesiasticas ad suum tribunal trahunt, vel trahi procurant praeter iuris canonici dispositionem. Hi qui trahunt siue sint Laici, siue Ecclesiastici afficiuntur hac censura, modo non vt Ecclesiastici, sed vt saeculares, & potestate saeculari gaudentes Ecclesiasticas personas trahant. Parum enim refert quis sit qui trahit, sed qua potestate trahit. Hae enim excommunicatio vt potest praecedenti annexa fertur aduersus laedentes Ecclesiasticam iurisdictionem vi potestate Laicae. Vt tradit Caiet. *verbo Excommunicatio, c. 20. verb. vbi nota*, Hugolin. *in presenti. §. 1. ad finem*. Durand. *in hunc canon. quæstion. 28. num. 6.* Bonac. *disp. 1. de censur. quæst. 16. sect. 1. punct. 4. num. 3.*

Laeditur dictam libertatem trahendo, seu trahi faciendo, seu procurando cum effectu personas Ecclesiasticas ad suum tribunal saeculare. Quod tunc contingit quando nolentem, & inuoluntarium (salem mixtè adducunt, sicut docet Suar. *disp. 1. at. 2. 1. sect. 2. num. 78.* Bonac. *part. 5. num. 3.* Sayrus *lib. 3. cap. 19. num. 6.* Quam adductionem quocumque modo praesent ex officio praetexto, hoc est nemine petente, sed ipsis reluctantibus id sibi ex officio competere, siue ad instantiam patris, vel alterius cuiuscumque, quia sic cauetur *in dicto Canon.* Quinimò non est opus, vt directè persona Ecclesiastica ad saeculare tribunal trahatur, sufficit si indirectè cogatur ibidem comparere, vt contingit si eius consanguine, vel iurati amici grauiter vexentur ea intentione, vt persona Ecclesiastica ad saeculare tribunal accedat. Vt bene Suar. *dicta sect. 2. numero 78.* Fillucius *tractat. 16. capit. 10. quæstion. 6. numero 261.* Hugolin. *in presenti §. 1. numero 2.* Durand. *quæst. 11. num. 1.* Bonac. *disp. 1. quæst. 16. sect. 1. part. 4. num. 16.*

Notandum est hanc adductionem personarum Ecclesiasticarum faciendum esse à Iudicibus quatenus Iudices sunt, vt constat ex illis verbis, *ad suum tribunal*. Quare personae quae tribunal non habent, tamen ad saeculare tribunal personas Ecclesiasticas adducunt hoc Canone non comprehenduntur. Neque item comprehenduntur qui estro tribunal habeant, non ad ipsum, sed ad aliud personas Ecclesiasticas trahunt, quia in his non verificatur ad suum tribunal personas Ecclesiasticas trahere, quae est actio praesenti canonice prohibita.

Nomine Ecclesiasticarum personarum intelliguntur qui fori privilegio gaudent. Qui autem hi sint late explicauimus *tract. 12. de immunit. Ecclesiast. personar. p. 2.*

Praedictis apposita est limitatio, nisi ex dispositione Canonici iuris ea adductio concedatur: sunt etenim plures casus, in quibus Ecclesiasticas personas possunt saeculares iudicare.